

HÖGSTA DOMSTOLENS BESLUT

meddelat i Stockholm den 22 december 2020

Mål nr

Ö 6071-20

PARTER

Klagande

Riksåklagaren

Box 5553

114 85 Stockholm

Motpart

Anna KRISTINA Cronberg, 19650810-4046

Larvigatan 19 A Lgh 1101

261 39 Landskrona

SAKEN

Avvisande av beslag

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Svea hovrätt, Patent- och marknadsöverdomstolens beslut 2020-10-22 i mål

PMÖ 10249-20

Dok.Id 193706

HÖGSTA DOMSTOLEN	Postadress	Telefon 08-561 666 00	Expeditionstid
Riddarhustorget 8	Box 2066	Telefax -	08:45–12:00
	103 12 Stockholm	E-post:	13:15–15:00
		hogsta.domstolen@dom.se	
		www.hogstadamstolen.se	

Hovrättens beslut

se Bilaga

HÖGSTA DOMSTOLENS AVGÖRANDE

Högsta domstolen avslår överklagandet.

Högsta domstolen fastställer Patent- och marknadsöverdomstolens sekretessförordnande.

YRKANDEN I HÖGSTA DOMSTOLEN

Riksåklagaren har yrkat att Patent- och marknadsöverdomstolens beslut ska undanröjas och målet återförvisas till domstolen för prövning.

SKÄL

1. På begäran av brottsutredande myndigheter i USA och med tillämpning av lagen (2000:562) om internationell rättslig hjälp i brottmål verkställde åklagaren beslag av Kristina Cronbergs server. Utredningen i USA gäller bl.a. upphovsrättsbrott. Åklagaren anmälde beslaget till Patent- och marknadsdomstolen för rättens prövning. Patent- och marknadsdomstolen fann att beslaget var lagligen grundat och beslutade att kopior av egendomen skulle överlämnas till USA.
2. Patent- och marknadsöverdomstolen har undanröjt Patent- och marknadsdomstolens beslut och avvisat åklagarens anmälan. Enligt Patent- och marknadsöverdomstolen är patent- och marknadsdomstol inte behörig att pröva saken. Frågan i målet är om behörighet föreligger.
3. Den generella utgångspunkten är att allmän domstol är behörig att pröva en tvist eller ett brott om prövningen inte uttryckligen har undantagits från domstolens kompetens (se 10 kap. 17 § och 19 kap. 9 § rättegångsbalken).

4. Patent- och marknadsdomstolarna är särskilda domstolar med exklusiv behörighet. Enligt 1 kap. 4 § lagen (2016:188) om patent- och marknadsdomstolar ska dessa domstolar handlägga mål och ärenden enligt vad som föreskrivs i vissa särskilt angivna lagar. Bestämmelsen ger inte någon behörighet utan upplyser bara om att behörighetsregler finns i de angivna lagarna. En sådan behörighetsregel finns i 58 § lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk. Paragrafen föreskriver att Patent- och marknadsdomstolen är rätt domstol i mål och ärenden enligt upphovsrättslagen, med undantag för vissa arbetstvister.

5. I målet har riksåklagaren anfört att 58 § upphovsrättslagen bör tolkas så att patent- och marknadsdomstolar ges exklusiv behörighet att pröva samtliga mål och ärenden inom det immaterialrättsliga området. Det har därvid hänvisats till att dessa domstolar inom sina områden har att pröva tvångsmedel enligt rättegångsbalken och att prövningen av tvångsmedel i internationell rättslig hjälp i immaterialrättsliga frågor innefattar bedömningar av immaterialrättsliga brott även i förhållande till svensk rätt, vilket patent- och marknadsdomstolarna är bäst lämpade att göra.

6. Det kan i vissa fall på rättstillämpningsnivå finnas utrymme för att på detta sätt göra en mer allmän bedömning av var en fråga lämpligen ska hanteras. Men det förutsätter i princip att det finns en koppling till ett förfarande, där prövningen av en viss fråga har anförtrotts särskild domstol. Huruvida allmän domstol är behörig blir då normalt närmast en följd av hur behörighetsregeln för den särskilda domstolen tolkas. Vid en sådan tolkning kan lämplighetsöverbäganden vara av betydelse. När det däremot inte finns någon författningsregel som rör den aktuella situationen finns det inte något utrymme för att med lämplighetsargument begränsa allmän domstols behörighet. (Jfr ”Banken och posten” NJA 2017 s. 589, jfr även angående 58 § upphovsrättslagen AD 2019 nr 52.)

7. I lagstiftningen saknas en bestämmelse som ger patent- och marknadsdomstol behörighet att pröva en anmälan enligt lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål. Den behörighet som patent- och marknadsdomstol har fått genom 58 § upphovsrättslagen är klart och tydligt begränsad till mål och ärenden enligt upphovsrättslagen. Det finns då inte något utrymme att utvidga dessa domstolars behörighet på grund av lämplighetsöverväganden.

8. Mot bakgrund av det anförda kan – som Patent- och marknadsöverdomstolen också har anført – patent- och marknadsdomstolar inte utan lagstöd själva ta sig behörighet, även om starka ändamålsskäl skulle tala för att sådana domstolar borde ha rätt att pröva frågor som kan kopplas till deras behörighet i övrigt.

9. Högsta domstolen instämmer också i övrigt i Patent- och marknadsöverdomstolens överväganden. Överklagandet ska därmed avslås.

I avgörandet har deltagit justitieråden Ann-Christine Lindeblad, Svante O. Johansson, Dag Mattsson, Eric M. Runesson (referent, tillägg) och Johan Danelius (tillägg)
Föredragande har varit justitiesekreteraren Cecilia Andgren

Datum
2020-12-08

Mål nr Ö 6071-20
Bilaga

TILLÄGG

Referenten, justitierådet Eric M. Runesson och justitierådet Johan Danelius tillägger:

I Högsta domstolens mål Ö 6070-20, som avgjorts denna dag, har vi varit skiljaktiga på sätt som framgår av vårt yttrande där. Med hänsyn till utgången i det målet, och då vi för vår del inte har någon annan mening i fråga om utgången i detta mål, har vi ansett att vi bör ansluta oss till avgörandet i dess helhet.

Dok.Id 195176

HÖGSTA DOMSTOLEN	Postadress	Telefon 08-561 666 00	Expeditionstid
Riddarhustorget 8	Box 2066	Telefax -	08:45–12:00
	103 12 Stockholm	E-post:	13:15–15:00
		hogsta.domstolen@dom.se	
		www.hogstadamstolen.se	